

One-

13 juni

7.

Johansson, Anders Gustaf.

Tisdagen den 5 juni 1917 klockan

1/3 eftermiddagen skulle, enligt hvad jag hade blifvit, herr statsministern i Riksdagens andra kammare besvara vissa af två kammarens ledamöter framställda interpellationer. Då det med anledning häraf kunde antagas, att demonstrationer skulle förekomma, hade från polismyndighetens sida vidtagits åtskilliga åtgärder till förhindrande dels af att Riksdagens förhandlingar blefvo störda, dels ock af att ordningen och säkerheten stördes. Sålunda hade polismenskap utbeordrats för att afstänga planen framför Riksdagshuset samt för att förhindra, att folkmassor där samlades. Särskildt hade vid norra ändan af Norrebro utposterats ett flertal polismän jämte militär för att hindra folkmassor att tränga in på Norrebro. Dessutom hade ett stort antal polismän utposterats å Gustaf Adolfs torget för att där hålla eventuellt anryckande folkmassor i cirkulation, hvarjämte, för att hindra att allt för mycket folk samlades å torget, poliskedjor anbringats bland annat å till torget utmynnande gator.

D/10

17 Maj

tor.

Redan vid klockan 2-tiden eftermiddagen hade folk börjat strömma in på Gustaf Adolfs torg, som så småningom fyllets med folk. Godt om utrymme hade dock hela tiden funnits å torgets norra och östra sida. Vid olika tillfällen hade folk i ordnade tåg inkommit på torget. Folkmassorna hade af de å torget talrikt utposterade polismännen erhållit uppmaningar att cirkulera. I allmänhet hade dock folket icke ställt sig dessa tillsägelser till efterriktelse, utan i stället trängt fram mot Norrbro, så att i närheten af denna stora folkskaror packat sig samman. Redan tidigt hade Norrbro afspärrats för trafik af den där posterande polis- och militärstyrkan. Från folkmassorna hade hela tiden glåpord tillkastats polismännen, hvarjämte svordomar och hotfulla yttranden ideligen haglat öfver dem. I den mån tiden framskridit, hade folkmassans hållning blifvit allt mer hotande. Höga rop såsom: "framåt bara", "nu storma vi bron" hade vid flera tillfällen förnummits. Särskildt hade folkets hållning varit hotande, då spårvagnarna å linierna 2 och 5 passerat torget. Sålunda hade kontaktbyglarna på spårvagnar dragits ned, hvarigenom vagnarna bringats till stopp. Skrän och tjut samt hvisslingar hade höjts från folkmassan som trängt fram allt närmare och närmare poliskedjan vid Norrbro. Då oväsendet allt mer tilltagit samt folkmassan trots upprepade tillsägelser icke kunnat förmås till tystnad och att draga sig undan brons omedelbara närhet, hade klockan mellan 3 och 3.30 af polismän till häst och till fot först den på östra hälften af torget stående folkmassan förts tillbaka i riktning mot Arsenalsgatan och Kungl. Operan. Medan den ridande polisstyrkan varit sysselsatt härmed, hade från folk mängden å torgets västra hälft hörts uppmaningar att storma bron, samtidigt hvarmed det närmast bron stående folket sträckt upp armarna och hukat sig ned såsom för att taga sats samt rusat fram några steg mot poliskedjan, allt under rop: "nu storma vi", "framåt bara". De vid bron stående polismännen hade ögon-

blicket därpå dragit sablarna samt drifvit tillbaka folket. Strax därefter hade ryttarna kommit till hjälp samt folket drifvits ned mot Strömgatan och upp mot Fredsgatan. Torget hade därefter så småningom rensats från folkmassorna. Härunder hade ett flertal stenar kastats mot polismännen samt folket uppträdt synnerligen trotsigt och tredskande mot polisen. Det hade också dröjt ganska länge innan lugnet och ordningen blifvit återställda.

Efter det folkmängden å Gustaf Adolfs torg under förenämnda omständigheter skingrats och under det såväl ridande polismän som polismän till fot hållit på med att rensa angränsande gator, anhölls å Drottninggatan klockan 4.15 eftermiddagen förre husägaren Anders Gustaf Johansson af konstaplarna n:o 380 Frans Axel Gissle och n:o 371 Helmut Henrik Engelbert Ekvall, hvarefter Johansson senare affördes till detektivstationen.

Då Johansson infördes å detektivstationen, hade han ett nyligen anlagt förband å sitt hufvud, och hade detta förband, enligt uppgift af konstaplarna, anlagts å Serafiemerlasarettet kort efter Johanssons anhållande, i anledning af att Johansson, sannolikt af någon polisman, genom slag med sabel, tillfogats ett sår i hufvudet.

Konstapeln Gissle har angående folkmängdens uppträdande å Drottninggatan före och vid Johanssons anhållande samt om anledningen till Johanssons anhållande rapporterat följande.

Gissle med flere polismän hade vid tillfället ifrågasatts att afstänga trafiken å Fredsgatan öster om Drottninggatan för att hindra tillströmning af folk till Gustaf Adolfs torg. Denna afstängning hade börjat klockan vid 3-tiden eftermiddagen. Efter det afstängningen verkställdes, hade mycket folk samlat sig utanför afstängningen å Drottninggatan och å Fredsgatan västerut. Något våld från folkmängden mot polismännen å denna plats hade ännu icke föröfvats, men hade folkmängden varit påträngande och hade äfven hörts enstaka skrik och hurrarop. Folkmängden hade äfven af

polismän uppmanats att skingra sig, men hade folket till det nästa brotsat dessa tillsägelser. Då folkmängden, sedan Gustaf Adolfs torg rensats, vid ett tillfälle å Drottninggatan norrifrån varit synnerligen påträngande, hade polismännen dragit sina sablar och drifvit undan folket, hvarvid äfven ett och annat slag med sablarna utdelats af polismännen mot de mest trotsiga. Ett par ryttare hade äfven kommit till platsen och hjälp till med att drifva undan folket och rensa gatan. Då polismännen under arbetet härmed hunnit fram mot Jakobs gatan och drifvit folkmängden framför sig, hade Johansson, hvilken Gissle förut icke iakttagit, snett från höger med kryckan af sitt paraply, som Johansson hållit med högra handen om smaländan af kappan, tilldelat Gissle ett kraftigt slag, hvilket träffat på framsidan af hjälmen. Slaget hade varit så kraftigt, att plåten å hjälmen och skoningen å framskärmen tillbucklats. Af slaget hade äfven tillfällig smärta och ömhet uppstått å Gissles hufvud. Johansson hade efter slagets utdelande kommit in bland folkmängden å platsen, så att Gissle för ett ögonblick förlorat honom ur sikte, men hade Johansson strax fasttagits af Ekvall, hvilken åsett våldet.

Hvem som tilldelat Johansson slaget i hufvudet, hade Gissle icke iakttagit, men hade Johansson varit oskadd då Johansson föröfvat våldet å Gissle. Gissle hade för sin del icke slagit Johansson med sabeln.

Gissle och Ekvall hade fört Johansson först till Arfurstens palats och därifrån till Serafimerlasarettet, hvarest Johansson blifvit förbunden, och därefter till detektivstationen.

Johansson innehade vid anhållandet ett paraply med smal stålkäpp och tåmligen grof träkrycka.

I anledning af att Johansson blödde genom det anlagda förbandet, blef Johansson kort efter från detektivstationen åter förd till Serafimerlasarettet, hvarest bättre förband lades å hans hufvud.

Johansson, hörd å detektivstationen af undertecknad

i närvaro af biträdande Hfverkonstapeln Karl Johan Beata och detektivkonstapeln Johan Malkolm Pajer, utbränd till en början, att han utdelat något slag mot förnämnda konstapeln Gissle eller annan polisman vid tillfället ifråga, och uppgaf Johansson följande.

Klockan vid 1-tiden eftermiddagen dagen ifråga hade han gått från sin bostad i n:o 15 Tunnelgatan för att begifva sig till staden inom broerna i ett ärende. Sedan han något uppehållit sig vid Hötorget, hade han klockan omkring 2 eftermiddagen gått olika gator till Röd bodtorget och därifrån Strömgatan samt öfver Riksbron och till staden. Efter omkring en och en half timma hade han efter uträttat ärende begifvit sig från staden, hvarvid han gått Skeppsbron mot Lejonbacken. Skeppsbron hade emellertid varit afstängd af polis, så att Johansson icke kommit fram. Anledningen till afstängningen hade Johansson icke tagit reda på. Johansson hade därpå begifvit sig till Stortorget samt Storkyrkobrinken till Riddarhustorget och öfver Vassebron, hvarefter han gått till Röd bodtorget och Jakobsgatan till Drottninggatan. Å Jakobsgatan och Drottninggatan hade varit mycket folk, och Johansson hade kommit in i folkmängden då han föreökt taga sig fram Drottninggatan norrut till hemmet. Polismän hade kort därpå kommit till och med dragarna sablar motat undan folkmängden Drottninggatan norrut och på Jakobsgatan. Huruvida polismännen uppmanat folket att skingra sig hade Johansson icke hört. I följd af folkmängdens sehl hade Johansson emellertid icke hunnit undan, utan hade han kommit nära intill polismännen. Strax därpå hade Johansson tilldelats bakifrån ett sabelhugg i hufvudet af någon polisman. Möjligen hade Johansson erhållit flere slag, men visste han icke detta så noga. Omedelbart efter Johansson tilldelats sabelhugget i hufvudet, hade han af ett par poliskonstaplar blifvit anhållen. Johansson hade icke sett någon i folkmängden våldföra sig å polisen, och hade ej heller Johansson gjort detta. Han hade vid tillfället varit ihopfållt det af honom vid anhållandet innehållna para-

ridna hästarna båda tydligt sett då Johansson tilldela-
 konstapeln Gissle slaget med paraplyet. Då Johansson ut-
 delat slaget mot Gissle, hade Johansson varit bland de sta-
 ta i den undandrifna folkmängden, och hade Johansson höjt
 paraplyet högt i luften och utdelat slaget från Gissles
 högra sida. Därförut hade Vickström och Gustafsson deltagit
 i att under förut omnämnda förhållanden skingra folk-
 mängden å Gustaf Adolfs torg. Sedan torget rensats något
 så när, hade Vickström och Gustafsson begifvit sig Freds-
 gatan till Drottninggatan och hjälpt till med att drifva
 folket norrut å sistnämnda gata. Folkmängden å denna plats
 hade rätt hastigt flyttat sig undan för ryttarnas hästar
 och polismännen till fot, hvilka sistnämnda haft dragna
 sablar. Hvarken Vickström eller Gustafsson hade haft dragna
 sablar dragna, och hade de icke å denna plats utdelat några
 slag med sina ridspän mot folket. De hade icke sett hven-
 som sårat Johansson, men hade detta tydligen gjorts omedel-
 bart efter det Johansson våldfört sig å Gissle. Något an-
 nat våld från folkmängden mot polismännen än förenämnda ha-
 de Vickström och Gustafsson icke iakttagit där på platsen.

Köpmannen Gustaf Bernhard Johansson, son till förbe-
 målde Johansson och boende i huset n:o 15 Tunnelgatan, in-
 ställde sig den 6 dennes å detektivstationen i anledning af
 faderns anhållande föregående dag och uppgaf köpmannen Jo-
 hansson, att fadern, som bor hos köpmannen Johansson, sedan
 länge lidit af epileptiska anfall och under år 1915 haft
 svår hjärnblödning och vårdats härför af doktorerna Harald
 Sundberg och Billström. Vidare uppgaf köpmannen Johansson
 att fadern, som äfven ser dåligt, särskildt å vänstra ögat,
 tidtals icke är tillräknelig för sina handlingar och dess-
 utom har dåligt minne af hvad som för närvarande händer,
 hvaremot fadern väl kommit ihåg tilldragelser sedan flera
 år tillbaka. Fadern hade äfven på senare tiden varit myc-
 ket nervös och visat sig retlig, särskildt kort före de
 epileptiska anfällen. Annars vore fadern, som icke till-
 hör någon politisk förening, fridsam.

I anledning af köpmannen Johanssons uppgifter har doktor Sundberg af undertecknad per telefon tillsports angående bevärlade Johansson, hvarvid Sundberg förklarar, att Johansson haft hjärnblödning och lede af epileptiska anfall, och att Sundberg vårdat honom. Doktor Sundberg uppgaf vidare, att det mycket väl kunde låta tänka sig, att Johansson icke hade något minne af att han föröfvat våldet å polismannen, samt att Johansson kunde anses tidvis ej vara fullt tillräknelig.

För hvad mot Johansson förekommit har han vid hämtnings påföljd kallats till Kungl. Poliskammaren torsdagen den 14 dennes klockan 11.30 förmiddagen och tillsagts att då medhafva sitt prästbetyg.

Johansson har uppgifvit sig vara född den 22 september 1854 i Lena församling, Älfsborgs län, son till landbrukaren Johannes Hansson och dennes hustru Anna Maria, född Eriksson, änklings, kyrkoskrifven i härvarande Klara församling och boende i huset n:o 15 vid Tunnelgatan 1 trappa upp. Stockholm som ofvan.

Anto Anders

Öfverståthållareämbetet öfverlämnade rapporten med bilaga till Kungl. Justitiedepartementet.

Den 8 i samma maj inkom från Justitiedepartementet till Öfverståthållareämbetet en så lydande skrivelse:

Öfverståthållareämbetet anmodas att verkställa utredning, å vilket tryckeri bifogade flygskrift, varå boktryckarens namn, tryckort och tryckår saknas, blivit tryckt, samt därefter sådan utredning kan vinnas, med föreläggande av 14 dagars tid och 25 kronors vite, införda förklarung från tryckeriets ansvarige föreståndare ävensom med afgiven förklarung och